

РЕЦЕНЗИЯ

от

проф. д-р Антон Христов Андонов

на

Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен
„доктор”

Професионално направление (шифър 8.3) „Музикално и танцово
изкуство”, докторска програма „Хореография”

Докторант: Марина Семьонова Банкова, докторант към катедра
„Хореография” на Академия за музикално, танцово и изобразително
изкуство „проф. Асен Диамандиев“ гр.Пловдив

Тема: **ТАНЦОВИЯТ ФОЛКЛОР НА БЕСАРАБСКИТЕ БЪЛГАРИ**

Научен ръководител: проф. д-р Даниела Дженева

Рецензията е изготвена въз основа на Заповед РД№27-108/14.07.2023 г. на Ректора на Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство „проф. Асен Диамандиев” – Пловдив, относно утвърждаване състав на научно жури и представени от докторанта дисертационен труд, автореферат, справка за приносите в дисертационния труд, публикации по темата на дисертационния труд, в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ за придобиване на образователна и научна степен „доктор” и научна степен „доктор на науките“.

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА И ОЦЕНКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Дисертационният труд е с обем 207 страници и се състои от увод, изложение в четири глави, заключение, приноси, поименен списък на информаторите, библиография, изследвани и описани хора от различни селищни региони на бесарабските българи. Съдържанието на всяка от

главите е разпределено в отделни параграфи, като в края на всяка глава са направени изводи. Основният текст съдържа множество цитати, като доказателствен материал по текста на дисертационния труд. Списъкът на използваните литературни източници се състои от 62 заглавия на български, руски и молдовски език.

Биографията и професионалният път на авторката на предложения за рецензиране дисертационен труд на Марина Семьонова Банкова ясно подсказва причината тя да се ориентира към изследваната тема: *„Танцовия фолклор на бесарабските българи“*. Развитието на Марина Банкова е свързано с обучението в Хореографско студио за български народни танци към Молдовската филхармония, след което постъпва като арист-балетист в Ансамбъла за български народни песни и танци към същата филхармония, а през 1998г. завършва АМТИИ „проф. Асен Диамандиев“ гр. Пловдив, специалност „Българска народна хореография“- ОКС „Бакалавър“, след което през 1999г. специалност „Хореографска режисура“- ОКС „Магистър“ . Същевременно с обучението си Марина Банкова работи и като артист-балетист в Академичния ансамбъл към АМТИИ-Пловдив .

Важна част от нейната творческа биография е като главен художествен ръководител и хореограф на Ансамбъл „Родолубие“- Филиал- Тараклия, Молдова. С Ансамбъла е реализирала множество концерти с обновен авторски репертоар, както и успява да развие сътрудничество с Музикалния колеж „Щефан Няга“ Филиал гр.Твърдица. През 2006г. е командирована от МОН на Р.България в Музикалния колеж „Щефан Няга“-Твърдица и преподава дисциплините : „Български народни танци“, „Хореографска композиция“, „Фолклорни танци на народите“, „История на танца“ , „Методика на преподаване на БНТ“ и др.

Натрупаният опит като танцьор, хореограф и ръководител през годините ѝ дава възможност да заяви едно сериозно, мащабно изследване, което намира своето място в научно–теоретичната база на съвременните

изследователски тенденции и носи в себе си заложена теоретико–практическа значимост.

Считам, че така формулираната тема на дисертационния труд е актуална и интересна за хореографи, педагози и изследователи в областта на фолклорното танцово изкуство.

Уводът насочва към основата на научната разработка за игровата традиция на бесарабските българи. В него се подчертава актуалността на проблема и значимостта му в анализа на локалните изследвани региони в исторически и географски аспект, както и минималното влияние при съжителството с друга традиционна култура.

Целта конкретизира задачите, представени в теоретичен и приложен аспект.

Първа глава „Обзор на научните изследвания за танцовия фолклор в региона”, представлява задълбочен прочит на теоретични изследвания, представен чрез аналитичен подход с коментари, насочени към основната цел.

Анализът на публикуваните теоретични източници е направен, проследявайки възникването и развитието в културно-исторически план на етническата група от региона и техните традиционни практики от миналото.

В следващата глава „Българите в Бесарабия- географско разположение и исторически сведения” Марина Банкова много задълбочено разглежда историческата специфика и етнокултура на присъстващите в региона различни групи, както тяхната взаимовръзка свързана с материалната традиция, празнична система, нрави и географско разположение, наследени и съхранени от архаичността.

Направеният теоретичен обзор показва спецификите на различните етнокултури от региона и липсата към днешния ден на обобщена и структурирана теоретична разработка.

След реализираният цялостен преглед на фактори от различно естество и задълбочен анализ, докторантът коректно цитира обобщението, че *„... независимо от почти двувековното си съществуване в мултиетнична среда и политическите превратности в района, българската общност запазва националното си самосъзнание..”*.

В трета глава „Описание и анализ на танцовия фолклор на бесарабските българи“, авторката е постигнала максимална задълбоченост и автентичност при проучването поради факта, че лично е провела анкетите с информаторите и разкрива спецификата на традиционната танцова култура. Тази глава заема изключително важно място в разработката, като етноложко изследване на стилистиката и характера на игрите и хората при изпълнението им. Високата стойност на проучените и анализирани примери доказват оригиналния подход към теренната работа на Марина Банкова, базирана на писменни източници и собствени краеведски материали. Подробното класифициране според форма, място на изпълнение, определена танцовална лексика, хват и съпровод, разкриват дълбоката история на традиционната танцова култура. Освен това авторката успява да проследи трансформацията на архаични образци, повлияни от други етнически групи, оставили своите следи от миналото, станали достояние в изявата на самодейните танцови групи, а именно: *„... В хорото се долавя молдовско-румънско влияние, което се вижда изразено най-вече в музиката. Едно от предположенията е, че това хоро навлиза в увеселителния репертоар на кайраклийци след активните дейности на самодейния танцов състав от местния Културен клуб в общорепубликанските изяви и мероприятия.”* Паралелно с това

авторката извежда на преден план и извода, че за да се съхрани и формира етническо самосъзнание в населението, най-подходящия вид е чрез „Народният танц” .

Банкова е подходила откровенно и смело към изследвания материал, в който е поставен подробен акцент, чрез интересни факти и класификации, свързани с духа на старинна танцова култура, изпълнена с много колорит и архаичност.

Задълбочения анализ в трета глава показва, че авторката познава опита на изследователите Йов Титоров, Полковник Георги Янков, Николай Державин, Райна Кацарова, Николай Кауфман и др. , като коректно ползва и умело интерпретира научната информация в своите прецизни и изчерпателни анализи и теренни проучвания.

В четвърта глава „Повод и място на танцуване на хората и игрите при бесарабските българи. Периодизация. Музикален съпровод.

Марина Банкова много ясно очертава конкретен профил за мястото на хорото в традиционната селищна култура, като социален фактор, обединяващ жителите в съответното населено място. Авторката много обстойно разглежда и анализира „неделното”, „ вечерното” хоро, както и „сборът”, като средище което, *„.....затвърждава идентичността на българите живеещи далеч от България и запазването им като общност”*.

Освен това в четвърта глава е поставен подробен акцент върху танцовата традиция в обичайно-обредната и календарна система, чрез интересни факти, разкази на информатори и множество цитати, носещи духа на старинна култура, минало и съдба на населението. Много задълбочено са описани и разгледани обичайно-обредните игри и хора в зависимост от многообразието им и различното съдържание, което носят, чрез обредни действия, символични ритуали, словесни и музикални примери.

II. ОБОБЩЕНИЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ И ОЦЕНКА НА ПРИНОСИТЕ НА ДОКТОРАНТА

Налице са реални научно-приложни и приложни приноси на дисертационното изследване, които са от значение за обогатяване на фолклорната наука. Изследването осъществява успешно своите цели, не само в теоретичната проблематика, но и за постигане на приложни резултати. Приемам изложените шест генерални приноса на труда, които са аналитично представени и достоверно изтъкнати.

Разглежданият дисертационен труд има научно–практическа стойност. Той отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и правилника за неговото прилагане.

Положителна е преценката ми на докладите по проблема на дисертацията /четири научни доклада, публикувани през периода 2017-2022г./ Като избор на тема те са свързани с дисертационния труд.

Авторефератът отговаря на стандартите и коректно предава същността, както и посочените приноси на дисертацията.

III. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Изхождайки от всичко казано по-горе изразявам своята **положителна** оценка за дисертационния труд **„Танцовия фолклор на бесарабските българи“** и предлагам на уважаемото научно жури да бъде присъдена на Марина Семьонова Банкова образователната и научна степен „доктор“ в Професионално направление 8.3 „Музикално и танцово изкуство“, докторска програма „Хореография“.

15.09.2023 г.
гр. Пловдив

Изготвил рецензията:
проф. д-р Антон Андонов